

โครงการสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ภายใต้โครงการอนุรักษ์พันธุพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ
สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.)

คณะวิทยาศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

2565

คำนำ

รายงานผลการดำเนินโครงการสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ภายใต้โครงการอนุรักษ์พันธุพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี (อพ.สธ.) ได้จัดทำขึ้นมาเพื่อรวบรวมองค์ความรู้ และผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินโครงการสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ซึ่งประกอบไปด้วย 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 การขออนุมัติโครงการ ส่วนที่ 2 ผลการดำเนินโครงการ และส่วนที่ 3 ภาคผนวก ผู้จัดทำหวังว่า รายงานฉบับนี้คงจะเป็นประโยชน์แก่บุคคลที่สนใจและเกี่ยวข้อง สามารถที่จะนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อไปได้

ผู้จัดทำขอขอบพระคุณ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ที่กรุณาสันับสนุนงบประมาณและแนะแนววิธีการในการดำเนินโครงการให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเป็นไปตามองค์ประกอบของงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน ขอขอบคุณผู้บริหาร คณาจารย์ บุคลากร นักศึกษาและประชาชนทั่วไป ที่เข้าร่วมโครงการ ตลอดจนช่วยเหลือการจัดกิจกรรมต่างๆ จนสำเร็จ บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ทุกประการ หากรายงานฉบับนี้มีข้อผิดพลาดประการใด ผู้จัดทำต้องขออภัย และขอน้อมรับด้วยความขอบพระคุณ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์กิตติศักดิ์ นามวิชา

กันยายน 2565

ผลการดำเนินโครงการสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

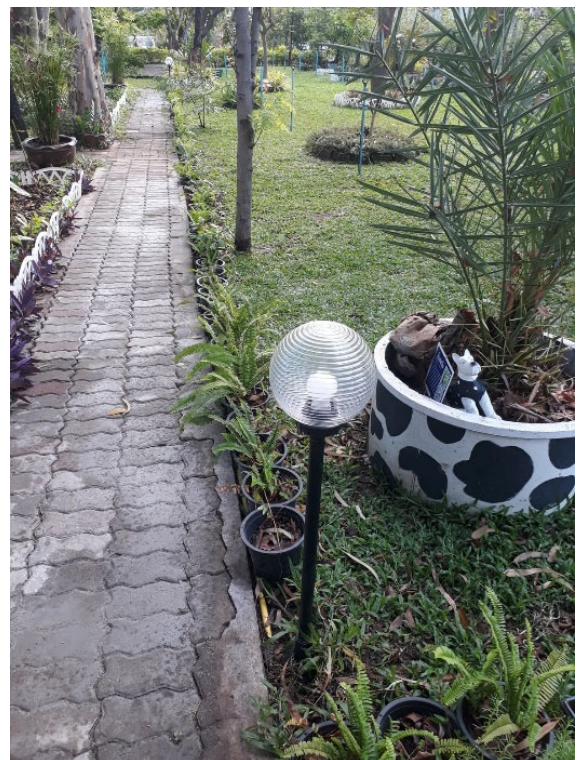
สวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ มีตำแหน่งที่ตั้งอยู่บริเวณด้านหลังอาคาร 12 (ศูนย์วิทยาศาสตร์และวิทยาศาสตร์ประยุกต์) คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ มีพื้นที่ทั้งหมด 4 ไร่ มีการดำเนินงานในรอบปี ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2564 ถึง 31 พฤษภาคม 2565 โดยใช้งบประมาณจากโครงการบริหารจัดการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชอันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ (อพ.สธ.) จำนวน 300,000 บาท ซึ่งมีผู้รับผิดชอบการดำเนินงานคือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุภาพร ชื่นชูจิตร์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์กิตติศักดิ์ นามวิชา ร่วมกับสาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ สาขาวิชาเคมี สาขาวิชาชีววิทยา สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ การดำเนินโครงการในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 4 ประการ ได้แก่ 1) เพื่อสนองพระราชดำริโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช อันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ (อพ.สธ.) 2) เพื่อปลูกรักษาและรวบรวมพรรณพืชต่างๆ 3) เพื่อสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชและทรัพยากรธรรมชาติต่างๆ และ 4) เพื่อบูรณาการกับการเรียนการสอนในหลักสูตรของคณะวิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งการนำเสนอผลการดำเนินโครงการในครั้งนี้จะรายงานตามวัตถุประสงค์ของโครงการดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1. เพื่อสนองพระราชดำริโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช อันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ (อพ.สธ.)

การดำเนินโครงการได้เริ่มดำเนินการสนองพระราชดำริโครงการอนุรักษ์พันธุกรรมพืช อันเนื่องมาจากพระราชดำริฯ (อพ.สธ.) ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2564 เป็นต้นมา ซึ่งกิจกรรมที่ดำเนินการจะเน้นการปรับปรุงและพัฒนาสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนอย่างต่อเนื่อง อย่างน้อย 1,600 ตารางวา เพื่อให้เป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับนักเรียน นักศึกษาและบุคคลทั่วไปทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย (สอดคล้องกับองค์ประกอบงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนที่ 1 และ 2) อันได้แก่

- 1) การทำป้ายประชาสัมพันธ์สวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน
- 2) การติดไฟทางเดินภายในสวน
- 3) การติดตั้งรั้วแบ่งเขตการปลูกพืช ทั้งในรูปแบบรั้วพลาสติก และรั้วไม้
- 4) การดูแลความเรียบร้อยภายในสวนเพื่อให้สามารถให้บริการได้ตลอดเวลา อันประกอบด้วยงาน

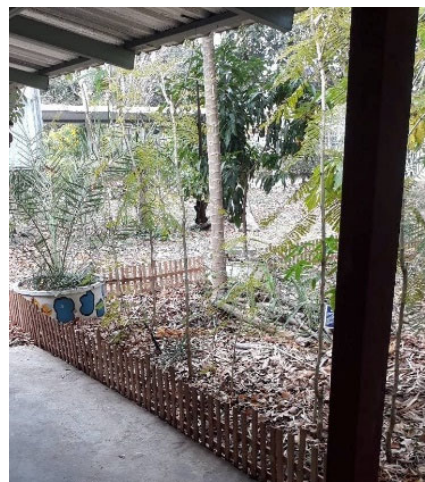
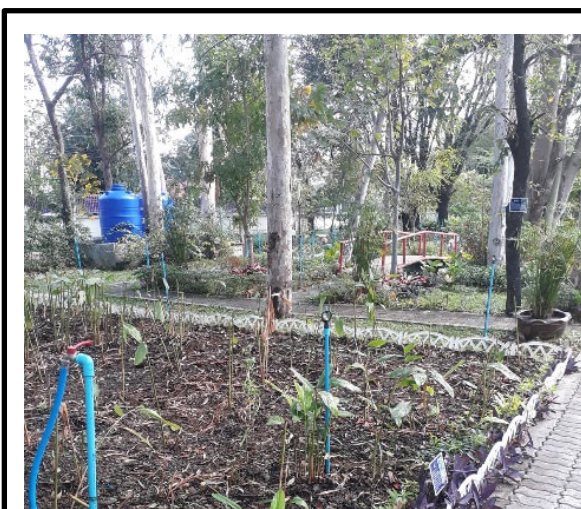
- 4.1) การใส่ปุ๋ย ซึ่งมีการใส่ปุ๋ย 3 รูปแบบ ได้แก่ ปุ๋ยขี้วัว ปุ๋ยยูเรีย และปุ๋ยน้ำ
- 4.2) การตัดแต่งต้นไม้และสนามหญ้า
- 4.3) การปรับปรุงสวนป่าชำให้เป็นสวนพืชผักสมุนไพร
- 4.4) การปรับปรุงสวนป่ามะละกอให้เป็นพื้นที่เก็บใบไม้แห้ง
- 4.5) การรดน้ำพืชไม้ต่างๆ ภายในสวน
- 4.6) การกวาดใบไม้และกิ่งไม้แห้งภายในสวน
- 4.7) การตัดและถอนหญ้า หรือวัชพืช ต่างๆ ภายในสวน

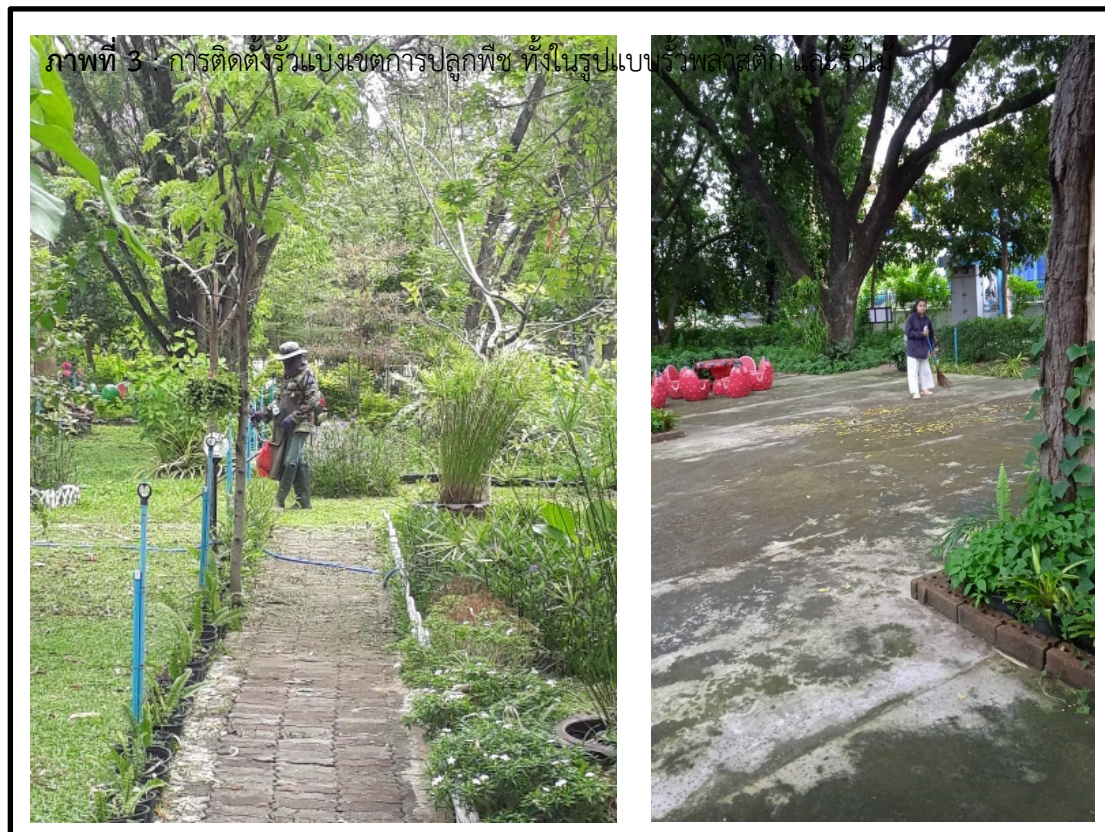

12

ภาพที่ 1 : การทำป้ายสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน

ภาพที่ 2 : การติดไฟทางเดินภายในสวน

ภาพที่ 4 : การดูแลความเรียบร้อยภายในสวนเพื่อให้สามารถให้บริการได้ตลอดเวลา

วัตถุประสงค์ที่ 2. เพื่อปลูกรักษาและรวบรวมพรรณพืชต่างๆ

การดำเนินโครงการได้มีการปลูก รวบรวม และขยายพันธุ์พรรณพืช ในปี 2565 มากกว่า 42 ชนิด (สอดคล้องกับองค์ประกอบงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนที่ 2) ได้แก่

1) การปลูกพืช

1.1) ไม้ดอกไม้ประดับ ได้แก่ หงส์ฟู ผกากรอง ดอนญา ดาวเรือง คอสมอส คุณนายตื่นสาย ดอกเทียน เล็บครุฑ พุทธรักษา จำปี หย้าน้ำพุ เดฟ กุหลาบหิน เตยต่าง เฟิร์นใบมะขาม เฟิร์นสไบนางพลับพลึงดำ นางพญาคลื่นกยูง นางพญาคลื่นทอง เข็มแดง สับปะรดสี แพงพวย และ หมากผู้หมากเมีย

14

1.2) พืชผักสวนครัว ได้แก่ แมงลัก กะเพรา มะละกอ ตะไคร้ พริก ผักกูด ว่านหางจระเข้ กลั้วน้ำหว่า ผักทอง กลั้วนวล กลั้วน้ำหว่าและเช่า

1.3) พืชเศรษฐกิจ ได้แก่ เสมีดแดง ส้มโอด่าง ขนุนสำปะลอ ลำไยคริสตัล อินจัน อ้อย (สุพรรณบุรี 50) และ มะพร้าวกะทิ

2) การขยายพันธุ์พืช

2.1) ในรูปแบบการบรรจุถุง ได้แก่ ประดู่ จำนวน 300 ถุง และยางนา จำนวน 300 ถุง

2.2) ในรูปแบบไฮโดรโปนิกส์ ได้แก่ สะระแหน่ จำนวน 36 กระถาง

ภาพที่ 5 : การปลูกพืชไม้ดอกไม้ประดับ

15

ภาพที่ 6 : การปลูกพืชผักสวนครัว

ภาพที่ 7 : การปลูกพืชเศรษฐกิจ

วัตถุประสงค์ที่ 3. เพื่อสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชและทรัพยากรธรรมชาติต่างๆ

ภาพที่ 8 การขยายพันธุ์พืช

มีการจัดกิจกรรม/โครงการในการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์พันธุกรรมพืชและทรัพยากรธรรมชาติต่างๆ จำนวน 4 กิจกรรม/โครงการ (สอดคล้องกับองค์ประกอบงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนที่ 3, 4 และ 5) ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

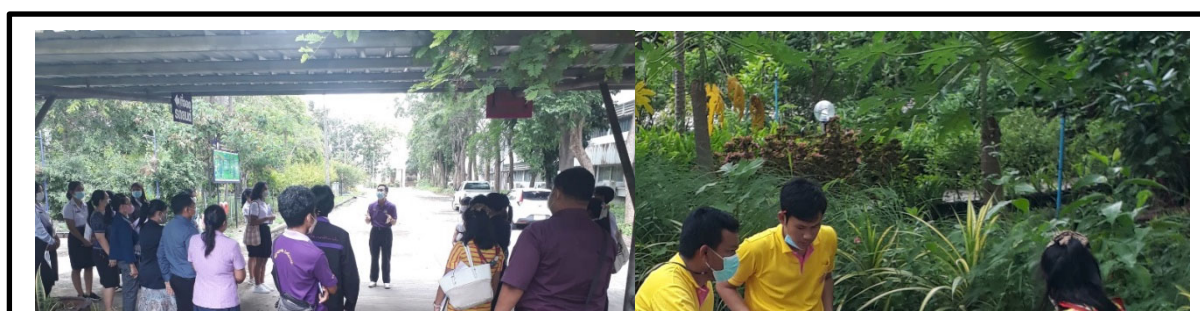
1) โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง งานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน 5 องค์ประกอบและการสร้างจิตสำนึกในคุณค่าของพันธุ์ไม้ วันที่ 21 พฤษภาคม 2565 เวลา 08.00 – 17.00 น. ณ ห้องประชุมพุฒน้ำบุษย์ อาคาร 22 (อาคารวิทยาศาสตร์สุขภาพ) ชั้น 2 และสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ มีคณาจารย์ บุคลากร และนักศึกษาทั้งภายในและภายนอก เข้าร่วมโครงการ จำนวน 70

คน ได้แก่ คณาจารย์สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ สาขาวิชาชีววิทยา โรงเรียนละหานทรายรัชดาภิเษก โรงเรียนวัดบ้านเมืองดู่ โรงเรียนอรัญญิ์บุรีรัมย์ โรงเรียนเทศบาล 1 โรงเรียนเทศบาล 2 โรงเรียนเทศบาล 3 และโรงเรียนกัลยาณีพิทยาคม ผลการจัดกิจกรรมพบว่า 1) ผู้เข้าร่วมโครงการมีความรู้ในการดำเนินงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนอย่างครบถ้วนทั้ง 5 องค์ประกอบ มากขึ้น คิดเป็นร้อยละ 92.85 2) ผู้เข้าร่วมโครงการสามารถฝึกปฏิบัติโดยใช้ใบงาน ก.7-003 ได้อย่างถูกต้อง มีข้อมูลครบถ้วน ซึ่งในระหว่างการฝึกปฏิบัติผู้เข้าร่วมโครงการได้สะท้อนความรู้สึกรู้สึกในคุณค่าของพันธุ์ไม้ เกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์และหวงแหนพันธุ์ไม้ชนิดต่างๆ และ 3) ผู้เข้าร่วมโครงการมีความพึงพอใจในภาพรวมตั้งแต่ระดับมากขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 91.25

ตารางที่ 1 : แสดงค่าร้อยละต่อความเหมาะสมในการดำเนินโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง งานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน 5 องค์ประกอบและการสร้างจิตสำนึกในคุณค่าของพันธุ์ไม้ (n=70)

ข้อความ	5	4	3	2	1
การจัดพิธีเปิด/ปิดงาน	60.30	25.80	13.90	-	-
การจัดบริการสถานที่และสันทนาการ	41.10	52.30	6.60	-	-
การจัดบริการอาหาร	45.00	47.00	7.30	0.70	-
การจัดบริการอาหารว่างและเครื่องดื่ม	43.70	39.70	15.90	0.70	-
ระยะเวลาที่มีความเหมาะสม	51.70	40.40	7.90	-	-
ขั้นตอนในการจัดกิจกรรมการอบรม	51.70	40.40	7.90	-	-
ความสามารถวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้	55.60	39.10	5.30	-	-
ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับพรรณพืช	56.30	35.80	7.90	-	-
ความสามารถในการนำไปใช้ประโยชน์	64.20	31.10	4.60	-	-
รวม	52.18	39.07	8.59	0.16	0.00

จากตารางที่ 1 แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจต่อความเหมาะสมในการดำเนินโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง งานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน 5 องค์ประกอบและการสร้างจิตสำนึกในคุณค่าของพันธุ์ไม้ โดยภาพรวมตั้งแต่ระดับมากขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 91.25

ภาพที่ 9 : บรรยากาศการอบรมเชิงปฏิบัติการ “งานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน 5 องค์ประกอบและการสร้างจิตสำนึกในคุณค่าของพันธุ์ไม้”

2) โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง รู้ชื่อ รู้ลักษณะ รู้จัก วันที่ 23 – 27 พฤษภาคม 2565 ณ สวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ มีผู้เข้าร่วมกิจกรรมเป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1-3 ทุกสาขาวิชาของคณะวิทยาศาสตร์ จำนวน 450 คน ผลการจัดกิจกรรมพบว่า 1) ผู้เข้าร่วมโครงการมีความรู้ในเรื่อง รู้ชื่อ รู้ลักษณะ รู้จัก มากขึ้น คิดเป็นร้อยละ 91.11 2) ผู้เข้าร่วมโครงการสามารถฝึกปฏิบัติโดยใช้ใบงาน ก.7-003 ได้อย่างถูกต้อง มีข้อมูลครบถ้วน ซึ่งในระหว่างการฝึกปฏิบัติผู้เข้าร่วมโครงการได้สะท้อนความรู้สึกลงในคุณค่าของพันธุ์ไม้ เกิดจิตสำนึกในการอนุรักษ์และหวงแหนพันธุ์ไม้ชนิดต่างๆ และ 3) ผู้เข้าร่วมโครงการมีความพึงพอใจในภาพรวมคิดเป็นร้อยละ 89.07

ตารางที่ 2 : แสดงค่าร้อยละต่อความเหมาะสมในการดำเนินโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง รู้ชื่อ รู้ลักษณะ รู้จัก (n=70)

ข้อความ	5	4	3	2	1
การจัดพิธีเปิด/ปิดงาน	60	35	4	1	-
การจัดบริการสถานที่และโสตทัศนูปกรณ์	55	20	18	7	-
การจัดบริการอาหาร	60	32	7	1	-
การจัดบริการอาหารว่างและเครื่องดื่ม	50	27	16	5	2
ระยะเวลามีความเหมาะสม	55	36.7	1.7	3.3	3.3
ขั้นตอนในการจัดกิจกรรมการอบรม	53	26	20	1	-
ความสามารถวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้	60	30	5	5	-
ความสามารถวิทยากรในการตอบคำถาม	68	29	3	-	-
ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับพรรณพืช	64	30	3	3	-
ความสามารถในการนำไปใช้ประโยชน์	71.7	28.3	-	-	-
รวม	59.67	29.4	7.77	2.63	0.53

จากตารางที่ 2 แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจต่อความเหมาะสมในการดำเนินการดำเนินโครงการอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง รู้ชื่อ รู้ลักษณะ รู้จัก โดยภาพรวมตั้งแต่ระดับมากขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 89.07

ภาพที่ 10 : บรรยากาศการอบรมเชิงปฏิบัติการ เรื่อง รู้ชื่อ รู้ลักษณะ รู้จัก

20

3) กิจกรรมศึกษาดูงาน วันพฤหัสบดี ที่ 31 มีนาคม 2565 มีนักเรียนชั้นอนุบาลจากโรงเรียน
สาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เข้าร่วมศึกษาดูงานสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน จำนวน 80 คน

ภาพที่ 11 : บรรยากาศการศึกษาดูงานของนักเรียนอนุบาลโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

4) กิจกรรมการเยี่ยมชม/เข้าใช้บริการสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียนในรูปแบบต่างๆ เช่น ออก
กำลังกาย นั่งพักผ่อน ชมธรรมชาติ ดูข้อมูลพันธุ์ไม้ชนิดต่างๆ เป็นต้น มีทั้งบุคลากรภายในและภายนอก
มหาวิทยาลัย จำนวน 850 คน

ภาพที่ 12 : บรรยากาศการเยี่ยมชม/เข้าใช้บริการสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน

ภาพที่ 13 : บรรยากาศการเยี่ยมชม/เข้าใช้บริการสวนพฤกษศาสตร์โรงเรียน

วัตถุประสงค์ที่ 4. เพื่อบูรณาการกับการเรียนการสอนในหลักสูตรของคณะวิทยาศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง

มีการบูรณาการกับการเรียนการสอนและการวิจัยในหลักสูตรของคณะวิทยาศาสตร์ จำนวน 4 หลักสูตร ซึ่งหลักสูตรที่เน้นการวิจัย ได้แก่ หลักสูตรเคมี หลักสูตรชีววิทยาและหลักสูตรวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีสิ่งแวดล้อม ส่วนหลักสูตรสาธารณสุขศาสตร์จะเน้นการเรียนการสอนเป็นหลัก

ภาพที่ 14 : บรรยากาศกิจกรรมการทำวิจัยและศึกษาพรรณพืช

